

ХАНС ВАН МАНЕН – АПОЛОГЕТ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО БАЛЕТУ

У статті розглядаються особливості індивідуального стилю голландського хореографа Ханса ван Манена, його внесок у розвиток сучасного балетного мистецтва, огляд творчого доробку балетмейстера.

Ключові слова: Ханс ван Манен, сучасна хореографія, безсюжетний балет, геометрія танцю.

The article examines the peculiarities of the individual style of the Dutch choreographer Hans van Manen, his contribution to the development of modern ballet art, an overview of the choreographer's creative output.

Key words: Hans van Manen, modern choreography, plotless ballet, dance geometry.

Ханс ван Манен – видатний голландський хореограф, балетмейстер, визнаний метр сучасної хореографії. Один із небагатьох митців, кому вдалося популяризувати сучасний танець як синтез класичного балету, модерну та інших напрямів у техніці руху. Автор більш ніж 120 творів, які виконуються у всьому світі. Основою творчості Ханса ван Манена є безсюжетна вистава. Він завжди визначав себе як великого шанувальника творчості Джорджа Баланчіна і вважав, що краса руху та емоційність виконання є головною складовою будь-якої балетної постановки [3].

Багато його робіт носять експериментальний характер, наприклад, «Соло для першого голосу» (1986) та «Мутації» на музику К. Штокхаузена (1970). Основою майже всіх балетів видатного голландця є людські відносини, які забарвлені еротичною взаємодією тяжіння та відштовхування. Серед його лірико-романтичних робіт можна відзначити наступні: «Адажіо Хаммерклавір» (1973) на музику Л. ван Бетховена, «Чотири п'єси Шумана» (1975), «Велике тріо» (1978), «Фортеп'янні варіації III» (1982) тощо. До найбільш відомих експериментальних балетних постановок можна віднести балет «Сутінки» на музику Дж. Кейджа та відеобалет «Життя» на музику Ф. Ліста (1979).

Деякі аспекти хореографії ван Манена продовжують залишатися маркою його власного стилю: чистота і простота виконання, поєднана з високою віртуозністю та технічною досконалістю виконавців, математична виваженість танцювальних композицій, що визначає пристрасть балетмейстера до мистецтва художньої фотографії тощо. Прикладом такої роботи можна вважати мініатюру Ханса ван Манена «Дежавю» – виставу, в основу якої покладено тотальну симетрію у різних її видах та проєкціях. Поставлена вистава на музику «Fratres» А.Пярта. Графічно-експресивна мова Ханса ван Манена ніби створена для геометричного прочитання музики відомого композитора [1].

Сам балетмейстер так говорить про свої балети: «Глибинні ідеї? Ну це я залишаю глядачам. Вони досить освічені, щоб самостійно витлумачити побачене. Я ж ніколи не маю на увазі більше, ніж ви реально бачите» [3].

Безумовно, багато балетів Ханса ван Манена є своєрідним наслідуванням творчого пошуку Баланчіна. У більшості його вистав основною темою залишається проблема взаємовідносин та взаєморозуміння жінки та чоловіка. У кожній із них презентується власне бачення цих відносин самим балетмейстером і зумовлюється це як віком митця (у залежності коли він ставив свою виставу), так і особистим життєвим досвідом.

Балети Ханса ван Манена танцювало багато світових зірок, а саме: Е. Доуелл, М.Хайде, Н.Макарова, Р.Нурієв, Л.Лежніна та інші. Понад сорок балетних компаній світу включають твори ван Манена у свій репертуар, і насамперед – Національний балет Нідерландів і Штутгартський балет [2].

Основою творчості ван Манена є музика. За своє життя балетмейстер ставив балети на музику Бріттена, Баха, Моцарта, Стравінського, Бетховена, П'яцолли. І жодного разу хореограф не ставив балети, засновані на літературному першоджерелі. «Я не люблю переповідати казки та анекдоти, мені важливе тіло танцівника і сам балет. Усередині кожного мого балету є напруга, відносини між чоловіком та жінкою. І це для мене найголовніше», – говорить ван Манен [3]. Саме таким був стиль роботи Джорджа Баланчіна, який повністю розчинявся у музиці та втілював її у своїх танцівниках.

Наповнений аргентинською пристрасною балет Ханса ван Манена «П'ять танго» на музику П'яцолли вже 30 років ставлять у різних країнах. Остання робота балетмейстера «Варіація для двох пар» також принесла йому успіх та визнання. Минулого року за цю постановку хореограф отримав приз на престижному фестивалі Venoisdeladanse як найкращий балетмейстер. Глядачі та критики достойно оцінили найскладнішу геометрію танцю, створеного видатним голландським хореографом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аргамачова Н.В. Математичні структури та принципи симетрії в музиці Арво Пярта та їх хореографічні проєкції // PHIL HARMONICA. International Music Journal. 2019. № 5. С. 1-13. DOI: 10.7256/2453-613X.2019.5.30841 URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=30841.
2. Danceopen/ Міжнародний фестиваль балету. URL: <http://www.danceopen.com/2015/choreographers/939-hans-van-manen-2015/>
3. Ханс ван Манен: свій серед чужих. URL: <http://maskbook/letter.php?id=398>.
4. Шепотенко Ю. Створення сценографічного образу в хореографії ХХ –поч. ХХІ століття. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64799/42-Shepotenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 12.08.2022).

Науковий керівник кандидат педагогічних наук, професор. Левченко М.Г.